

Sammenfætning af Skoledirektionerne, som man har havt, nemlig med Provsterne. Det kan gjerne være, at Vanen, som overalt, her gjør Noget til Sagen, og det kan maasse ogsaa for mig gjøre sig gjældende, men jeg vilde overmaade meget beklage, om Provsterne skulde træde ud af Berøringen med Skolevesenet. Det er ganske vist, at kan det være vanskelig at finde Skoleinspektøren, som ere udrustede med de fornødne Evner til at røgte deres Kald, saa kan det jo ogsaa være vanskeligt at finde Provster, som netop ere udrustede med de Evner, som Tilsynet med Skolevesenet kræver. Jeg mener imidlertid, at det ved Beskikkelse af Provsterne hovedsagelig maa have for Die, om de ere i Besiddelse af disse Evner; men det er paa den anden Side meget lettere for Provsterne, de geistlige Medlemmer af Skoledirektionen, at løse deres Opgave, fordi deres Virksomhed indskrænker sig til en langt mindre Kreds, end Skoleinspektørerne ville faae. En Skoleinspektør vil faae et overordentlig byrdefuldt Arbejde baade med ofte nok at komme til Stede rundt om og med de skriftlige Arbejder, som uafviselig ville blive en Følge af hans Stilling. Men det vilde derhos af andre Hensyn gjøre mig ondt at se Provsterne udtræde af Direktionerne, og det er navnlig, fordi jeg tror, at naar Kirken og Kirkens Repræsentanter deltage i Bestyrelsen af Skolevesenet, udøve de en gavnlig Virksomhed. Det kunne Skoleinspektørerne ogsaa gjøre; men det kommer saa overmaade meget an paa, hvorledes Skoleinspektørerne ville opfatte deres Opgave. Jeg er ikke uden Frygt for, at den kunde blive opfattet paa en realistisk, om jeg saa maa sige, materiel Maade. Det kan jo være godt nok, det er jo for en Del dertil, at Børnene skulle uddannes, og det er igjennem denne Uddannelse, at de skulle blive praktiske og dygtige Samfundsmedlemmer, men paa Bunden af BARNETS Undervisning ligger der dog noget Andet. Kunne Lærerne selv have Dinene aabne derfor, er det godt, men jeg tror, at det giver en god Betryggelse, naar et geistligt Medlem af Skoledirektionen kommer til Stede ved Prøverne og øver Tilsyn med Skolerne, det drager absolut Sindet og Tanken hen paa det, som aldrig bør tabes af Sigte ved Undervisningen. Det kan forenes med en Skoleinspektørs Funktion; om det vil blive det, er rigtignok en faktisk Løsning af Spørgsmaalet, som vi ikke kunne se forud. Jeg gjentager, at fra det theoretiske Standpunkt har Tanken meget for sig; jeg maa imidlertid ytre megen Betænkelighed — videre skal jeg for Diebløkket ikke gaa — ved at bringe den til Udførelse, fordi jeg frygter, at der derved vilde staaes Vanskeligheder, og mulig vilde man komme noget bort fra den Forbindelse mellem Kirken og Skolen, som jeg tror, at der dog baade er lagt og bør lægges særlig Vægt paa.

§ 20 angaar Besættelsen af Skolelæreremb-

der. Her vilde jeg have ønsket, at man kunde have sat en hel anden Paragraf ind, hvorved man havde vendt det hele Forslag om Besættelsesretten om — det er jo befjendte Spørgsmaal — hvorved man gav Forslagsretten i Skoledirektionens Haand og Balget i Kommunernes; men jeg skal ikke her dvæle ved dette Spørgsmaal, især da det ikke foreligger fra Regeringens Side og saaledes neppe vil kunne komme i Betragtning. Der vil imidlertid ved § 20, saaledes som denne § er affattet, vistnok fremstille sig nogle Vanskeligheder, det vil sige med Hensyn til Besættelsen. Hvorvidt Vedkommende har virket med Iver og Dygtighed i Skolevesenets Tjeneste bliver jo en Smagssag; man har jo imidlertid Aldersgrændsen og indrømmer, at saaledes som Forslagsretten og Besættelsesretten er ordnet, er § 20 et betydeligt Fremskridt. Hvad der skal forstaaes ved iforveien „at have været ansat i Skolevesenets Tjeneste“ kunde maaste nok trænge til nærmere at præciseres. Enhver ansat Lærer bliver dog egentlig, forekommer det mig, efter Lovforslaget en fast Lærer, men her i § 20 er talt om, at den, der skal ansættes som fast Lærer, skal i mindst tre Aar have været ansat i Skolevesenets Tjeneste. Denne Bestemmelse kunde maaste, som sagt, trænge til en nærmere Præcisering. — § 21 og da navnlig dens anden Del, og ogsaa den tredje kan jeg kun se paa med den stærke Tilfredshed. Vi vide jo, at den Maade, hvorpaa Skolefondens Bidrag er tilvejebragt ifølge Loven af 8de Marts 1856, har været i den Grad, om jeg saa maa sige, kunstig, at man har havt megen Vanskelighed ved at evindere den fra den ene Gang til den anden, og jeg har heller aldrig kunnet erkjende Nytten af den; men den Bestemmelse, der her er optagen, vil jo i en ganske betydelig Grad simplificere Beregningen, og det har sit store Gode, som ogsaa den høitærede Minister ved Lovens Fremlæggelse udtalte, at man tydeligere kan se, hvad det er for Summer, det gjælder om. Og saa der kommer jeg naturligen til at føre min Tanke hen paa, hvorvidt man vil komme ud over Kommunernes Evne i pekuniær Henseende, men naar man i Kommunerne har en god Villie, saa maa den i Henseende til Skolevesenet række langt, og den skal man dog forudsætte er tilstede. Jeg skal ikke negte, at som min Erfaring gaar, er denne Velvillie for Skolevesenet, som er en nødvendig Betingelse for en heldig Udvikling, i en ganske betydelig Grad tiltaget i Kommunerne. Hermed skal jeg slutte disse Ord med en særdeles Ubefaling for Lovforslagets velvillige Behandling.

Schlegel: Jeg skal slutte mig til de foregaaende ærede Talere med Hensyn til at udtale min Tak til den høitærede Minister for det Lovforslag, han har forelagt, og den Interesse, han derved har vist, at han nærer for en Sag, som for os Alle har en saa afgjort Bigtighed, en Big-